

El llibre de la setmana

Mi abuelo llegó esquiendo

★★★★★

Daniel Katz

Traducció de Dulce Fernández Anguita i José Antonio Ruiz. Libros del Asteroide. 240 pàg. 16,95 €

Visca! Un altre llibre finlandès traduït! Els qui som addictes a l'humor absurd d'Arto Paasilinna –autor que aquí es va donar a conèixer amb *El moliner udolair* (Edicions 62, 2004)– o a les pel·lícules d'Alki Kaurismäki ens freguem les mans quan veiem que arriba un altre autor del país del Pare Noel, i ja em perdonaran la metàfora, però és que, amb un títol així, era molt fàcil establir-hi relacions.

En trineu o esquiant, la qüestió és que els avantpassats del protagonista es van desplaçar des de Rússia fins a Finlàndia a principis de segle, i després van començar a esclatar guerres mundials, la guerra de continuació entre Finlàndia i Rússia, i persecucions de jueus (atenció al relat d'una visita de Himmler a Finlàndia, on el van rebre amb els braços oberts). Tot plegat, lluites fratricides i batalles infinites sobre el gel i sota la neu. Gran part de la gràcia del llibre rau en el personatge de Benno, un avi molt baixet i que tocava la corneta: que més vol un escriptor per construir un personatge com cal? Que sigui jueu? Vinga, concedim-li-ho també, i així tindrem minoria religiosa, persecució històrica i, com que els jueus són els reis de l'humor, fins i

Una novel·la aguda, tendra i absurda d'un autor finlandès per descobrir

tot un episodi de circumcisió delirant en ple bombardeig d'Hèlsinki.

En Benno és certament algú especial, i aquest llibre, també. Està construït a partir de capítols que semblen relats independents fins que es demostra el contrari: tot lliga, tot s'hi val, la figura d'en Benno, la del pare Salman –un contrabandista– o la del fill Arje, el pare de qui ens narra la història. Vivim aventures de trinxa a la

Daniel Katz (Hèlsinki, 1938) ha publicat una dotzena de novel·les.

guerra fino-russa, i patim amb les dones de la família quan han d'empaquetar a corre-cuita els coberts de plata per fugir cap a Suècia per por dels alemanys.

El nostre episodi preferit: el d'en Benno passejant amb el seu nét agafat de la mà per Hèlsinki, i mantenint una discussió hilarant amb una revisora de tramvia a qui aconsegueix convèncer que ell seguirà fumant el seu cigar, i el nét no pagarà el bitllet, amb una lògica –i una cara dura– insuperables. Tots els episodis junts, i desordenats a consciència com ho estan, són els qui configuren la personalitat del narrador, de la mateixa manera que un seguit de pedaços dels nostres avantpassats ens fan de peu, de mà, o de cama. Som història amb potes, ve a dir-nos Katz.

Canònic però inèdit (fins ara)

Nascut el 1938, és un dels escriptors canònics de Finlàndia (l'any 2009 va

rebre el Premi Nacional de Literatura), i aquest avi esquiator va representar el seu debut, el 1969, la novel·la que el va fer famós i que des d'aleshores havia estat traduïda a moltes llengües, però que encara mai no havia creuat els Pirineus, ni tan sols esquiant! Aquí, que ens interessa tant això de les minories i les nacionalitats que es claven cops de colze entre si per mirar de sobreviure, un llibre on surten tàrtars, ucraïnesos, calmuks, àvars i ossetes (d'Ossètia), a més dels clàssics russos, finesos, alemanys i polonesos, per força ha de funcionar com un imant per als lectors.

Mi abuelo llegó esquiendo podria ser un dels llibres de l'estiu, encara que a la coberta hi hagi el dibuix –precios– d'un esquiator que sembla que porti espadenyes de set vetes. És divertit, agut, tendre i absurd, i tot això, en poc més de dues-centes pàgines. Per què en volem més? –Marina Espasa

Som i llegim

Ada Castells

El gest generós de Murakami

✳ Murakami ha donat l'import del Premi Internacional Catalunya a les víctimes del tsunami del Japó. Són 80.000 euros. És un gest que l'honora, i també el fet d'haver aprofitat el seu discurs públic per llançar un al·legat en contra de l'energia nuclear.

✳ En uns moments, els de la post postmodernitat, en què ningú no s'atreveix a exigir res als artistes perquè són lliures i només es deuen al seu art, que un artista de la paraula o, més aviat, de la narració, com és Murakami, aprofiti per conferir un subratllat moral al seu discurs és important. Ja està bé de nens mimats que només fan que autocelebrar-se dins de la secta dels iniciats. Que els moqui la iaia! Els escriptors, com qualsevol ciutadà, i encara més pel domini de la paraula, també s'han de mullar.

✳ El sociòleg Alain Touraine a *Después de la crisis* diu que aquesta revolució que vivim és una revolució moral, és a dir que reclama que cadascú sigui responsable del que es fa amb els seus diners i que tornin a ser mal vistes actituds avaricoses que fins ara s'entomaven com el fonament del capitalisme. Qui donarà exemple si no són els qui poden tenir una tribuna pública? Qui ho farà amb intel·ligència si no són els escriptors?

✳ Es pot dir que Murakami té molts calés, de fet és una mena de rock star de la literatura, i no li ve d'aquí, però se'ls ha guanyat a pols i qualsevol que es dediqui a escriure sap molt bé que no és gens fàcil.

✳ A més, des que el món és món els costa més ser generosos als qui tenen molt que als qui tenen poc. Són coses de la condició humana, que no hi ha qui l'entengui, encara que els escriptors tinguem el deure, i aquest sí que és inapel·lable, de fer-nos a tots plegats més entenedors. Quina empresa més noble! Per què, doncs, se n'ha d'aparcar el component moral? –Ada Castells